

Bağımlılık Öyküleri

Addiction Narratives

Kübra Kurt^a

Uçuyorum Sanmıştım Düşüyormuşum –Düştüğünü
Fark Edenlerin Öyküsü–

Cüneyt Evren (Ed.)

İstanbul, 2012, Kaknüs Yayınları, 2012, 171 sayfa

Foucault (1992) siyasal anatominin icadının nasıl gerçekleştiğini anlattığı makalesinde, disiplinin bağımlı ve idmanlı yani “itaatkâr” bedenler imal ettiğini anlatır. Bu “itaatkâr” bedenlerin en iyi karşılığı uyuşturulmuş bedenlerde bulunabilir. Bugünün genel kitlesinin, uyuşturulmuş bedenlere yakınlığı ancak Foucault’un “öldürdüğü özneler” mesafesindedir. Bu mesafe sonucunda denebilir ki en büyük uyuşturulmalardan/bağımlılık hastalıklarından biri *sistemsel olandır*. Foucault’un sistemsel bağımlılığı görünmeyen, dokunamadığımız fakat varlığından haberdar olduğumuz bir bağımlılıktır. Bu yüzden bu mevcut durum sanaldır ve bilinci yok etmektedir. Artık birçok etmenlerle birleşip bir hayalet içinde nüfus eder bilinç. Ama bunun ötesinde dokunabildiğimiz, gündelik hayatta karşımıza çıkabilen ve bilinci ne olursa olsun daha diri tutan gerçek bağımlılıklar da vardır. Bunlar sanal olanın ötesine geçip gerçek maddeyle (alkol, eroin vb.) bağımlılık hastalığına yakalanan insanlardır.

Bu bağımlılık türünün ne kadar diri bir bilince sahip olduğunu birbirinden etkileyici bağımlıların hikâyeleriyle anlayabiliriz. Editörlüğünü İstanbul AMATEM’de (Alkol ve Madde Bağımlılığı Araştırma ve Tedavi Merke-

a Elektronik posta: b.kubrakurt@hotmail.com

zi) klinik yöneticisi, alkol ve madde bağımlılığı uzmanı Cüneyt Evren'in yaptığı "Uçuyorum Sanmıştım Düşüyormuşum" isimli eser bunu bize en iyi anlatacak kitaptır. Eser, düştüğünü fark edenlerin hikâyelerini bizzat bağımlıların deneyimlerinden aktaran önemli bir çalışmadır. Eseri son derece etkileyici ve önemli kılan husuların başında bu gelmektedir. Zira Türkiye'de bağımlılığı tecrübe etmiş kişilerin, hem bağımlı olma hem de bağımlılıktan kurtulma öykülerini ele alan çok fazla çalışma bulunmamaktadır.

Bağımlılığın ve bağımlıların medyada yer alma biçimlerini başarısız bulan yazar; bağımlılarından kurtulup yaşamlarını yeniden kurmaya çalışan sessiz kalabalıkların sesi olmak üzere çalışmasını kaleme almıştır. Bu sebeple eser teorik bir çerçeve sunmaz; hastaların diline ve anlatılarına yönelik bir akış içinde tamamlanır.

Eser beş bölümden oluşmaktadır. Eser "Nasıl bağımlı olunur?" sorusuna odaklanan 15 öykü ile başlar. Bağımlılığın farkında varanların tedavi öncesi yaşadığı kararsızlıklar, tedaviye karar verme ve AMATEM'e başvurma serüvenleri yine öyküler üzerinden işlenmiştir. Bunları tedavi sonuçlarını ve bağımlıların yeni hayata uyum sağlayabilme süreçlerini ele alan bölümler takip eder. Bağımlılık tedavisi sonrası "bağımlılığın yinelemesine" dair öyküleri ve bağımlı yakınlarının (bir bağımlının ailesi, eşi, çocuğu vs.) dünyası takip eder. Bu son bölümde bağımlıların aileleri esere dâhil edilmiştir. Yazar eserin sonuna AMATEM'in bağımlılara destek olmak amacıyla düzenlediği 29. Bağımlılık Dayanışma Günü'nde konuşma yapmış 7 bağımlının konuşmasını da eklemiştir.

Her bir bölümün sonunda editörün kısa değerlendirmeleri yer almaktadır. Yazar kimlerin nasıl bağımlı olabileceğini, bağımlılığa giden sürecin belirtilerini ve korunma yollarını öyküler üzerinden ele almıştır. "Ayık olmak", "temiz olmak", "fark etmek", "umut etmek", "güven duymak" gibi kavramlar eserde bağımlılar çerçevesinde yeni anlamlara bürünmüştür. Kitaptaki her hikâye, diğer bir hikâyeden özellikle ayrıştırılmış ve hikâyeler ayrıksı yönleri ön plana çıkarılarak tekrardan kaçınılmıştır. Eser merkezine kuramları değil mağdurları koyuyor; bu sebeple eserde sorular değil, cevaplar vardır.

Kitapta bağımlılığın yaşam boyu süren ve nökseden bir beyin hastalığı olduğu vurgulanmaktadır. Yazar, toplum tarafından bağımlıların etiketlendiğini ve toplumun genelinde bağımlının bir hasta olarak kabul görmediğini belirtir.

Toplumda yaygın bir biçimde, bağımlının ihtiyari şekilde bağımlı olduğunu; bağımlı kişinin ahlaki noksanlarının, kişiliğindeki zayıflığın, iradesinin zayıflığının bağımlılığa yol açtığı yönünde fikirler görülmektedir.

Etiketlemenin yaygın, yıkıcı nitelikte sonuçları çok sayıdadır. Bu sebeple de bağımlı bireyin hastalığını kabullenmesi kolay değildir; tedaviye ve topluma uyum zorlukları yaşar. Bağımlıların yanında aileleri ve yakınları da bu yargılardan etkilenmektedir. Buna uygun şekilde bağımlılık uzun süreler inkâr edilmekte, saklanmakta ya da göz ardı edilmektedir (s. 11).

Eser bağımlılığın ortaya çıkmasında bireysel edimlerin yanında toplumsal etkiyi de gözler önüne sermektedir. Durkheim intihar gibi son derece kişisel bir edimin toplumsal dünyadan nasıl etkilendiğini göstermişti. Ne kadar tartışmaya açık tarafı olsa da intihar oranlarının incelenmesi, bireysel eylemler içerisinde genel toplumsal kalıpların nasıl bulunabileceğini ortaya koyacaktır (Giddens, 2008). Her ne kadar eser sosyolojik bir amaçla yazılmamış ve bu doğrultuda bir analiz sunmayı amaçlamamış olsa da eserdeki hikâyeler bize bağımlılığın arkasındaki sosyolojiyi, toplumsal dinamiği ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Foucault, M. (1992). *Hapishanenin doğuşu*. Ankara: İmge Kitabevi.
 Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.